

การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย Sustainable Participation and Strength in Social Capital : A Case Study of Mae Yao Sub-district, Muang District, Chiang Rai Province.

ทับทิม สุขพิน* นพวรรณ ธรรมสิทธิ์ สิมินตราพร สุรินทร์

คณาจารย์ประจำโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Tubtim Sukpin* Nopphawan Thammasit Simintraporn Surin

Lecturer of Public Administration Program, School of Public administration,

Chiangrai Rajabhat University

woodning@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมในพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2. เพื่อค้นหาแนวทางการมีส่วนร่วมและการใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ในการศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและได้เก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ในการศึกษครั้งนี้ได้ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นตัวแทนของครัวเรือนในหมู่บ้านบ้านศิริราษฎร์ จำนวน 173 คน และผู้นำชุมชน 3 คน รวมทั้งสิ้น 176 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่สัมพัทธ์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมในพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความเข้มแข็งในระดับมาก ซึ่งพื้นฐานของกลุ่มประชาชนมีความมั่นคงสูง มีความไว้วางใจและสามารถพึ่งพาต่อกันในชุมชนได้ระดับสูงมาก การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน รวมทั้ง

การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้านมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้ความคิดริเริ่มและการแสวงหาการพัฒนาของชาวบ้านเอง และมีการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าในการเริ่มต้นของการรวมกลุ่มนั้นชาวบ้านในชุมชนอาจจะไม่สนใจและไม่ให้ความร่วมมือมากนัก แต่ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนที่เหนียวแน่น ได้ทำให้เกิดแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในอนาคต ส่วนทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงกับการบริหารจัดการของหมู่บ้านศิริราษฎร์นั้น พบได้ว่าในชุมชนบ้านศิริราษฎร์มีความพร้อมและศักยภาพในระดับสูงทั้งทางสังคมในภาพรวมและกลุ่มคณะผู้นำและผู้บริหารชุมชน พิจารณาได้จากชาวบ้านในชุมชนมีการรับรู้และสนใจในสภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนตนเองและมีความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อตัวผู้นำและคณะผู้บริหารที่เป็นทางการในชุมชน ซึ่งกลุ่มผู้นำก็มีการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในการพัฒนางานตามหน้าที่ที่มีต่อชุมชนอย่างชัดเจน เป็นผลให้ได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน ในชุมชนสูงมาก

2. มีแนวทางการมีส่วนร่วมและการใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ความเข้มแข็ง ทุนทางสังคม ความยั่งยืน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to survey participation and social capital in Sirirat Village, Maeyao Subdistrict, Mueang District, Chiang Rai Province; and 2) to develop the guidelines for participation and social capital in favoring community's strength empowerment.

The study was a qualitative research and the population was 176 participants that included 173 household representatives and three community leaders. The key informants were recruited by purposive sampling. The research instruments were in-depth interview, observation,

and questionnaire. The data was analyzed using frequency, percentage, and mean.

The findings showed that 1. participation and social capital in Sirirat Village, Maeyao Subdistrict, Mueang District, Chiang Rai Province were found at the high level due to the fact that villagers possessed strong and secured foundation at the high level; they held reliability and reliance among each other at the very high level; their participation in cultural and local wisdom activities was in consistent and continuous manner; they initiated these activities with creativity and self-endeavor by the support from community leader, village committee, local administrators, and local administrative organization. At the very first stage villagers might not pay much attention and participation, but their strong community bonding and relationship motivated the people to participate in activities and the situation tended to be better in the future. The social capital regarding economic, security, and management dimensions of Sirirat Village, it was found that this village held readiness and potential at the high level whether it be social dimension in overall as well as those of community leaders and community administrators as it could be seen that villagers held perception and interests in social environment of their own community. In addition, they had confidence and trust on their official community leaders and administrators. Likewise, the leaders showed their observable responsibility in developing the community at the best performance which resulted in very high level of acceptance from the villagers.

2. The guidelines for participation and social capital favoring community's strength empowerment based on this study should focus on 3 issues, that is, relationship of individual in community, economics, security, and management.

Keywords : Participation, Strength in Social Capital, Sustainable

บทนำ

จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทย ในอนาคต ตลอดทั้งการทบทวนผลการพัฒนาและสถานะของประเทศไทย ได้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศไทยที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวหันมาทบทวนกระบวนการพัฒนารับการพัฒนาในทิศทางที่พึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น ภายใต้ความเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ของสังคม ดังนั้น การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (citizenship education) จึงหมายถึง การพัฒนาศักยภาพประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีคุณลักษณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ในแง่นี้พลเมือง (citizen) จึงเป็นกุญแจอันสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย เพราะว่าพลเมืองเป็นศูนย์กลางของการแสดงบทบาทโดยเฉพาะการปรึกษาหารือถกเถียงประเด็นสาธารณะที่สำคัญๆ กับทุกภาคส่วนของสังคมกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจที่เห็นพ้องร่วมกันโดยมีเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีพลเมืองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ดังนั้นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จของประชาธิปไตยคือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเพราะไม่มีใครรู้เรื่องประชาธิปไตยมาตั้งแต่เกิดประชาธิปไตยจะสำเร็จได้ด้วยดีก็ต้องฝึกคนให้มีความรู้ความเข้าใจกระทั่งเกิดสำนึกเห็นคุณค่ามีเจตคติที่ถูกต้องสอดคล้องต่อแนวทางประชาธิปไตยทั้งนี้เพื่อสร้างสังคมไทยที่พลเมือง มีความรู้เท่าทัน ใช้สิทธิเสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

ในสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้ ต้องยอมรับว่าประเทศไทยยังมีชุมชนชนบทจำนวนมากที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และโดยเฉพาะการพัฒนาหมู่บ้านในท้องถิ่นภายใต้นโยบายของภาครัฐส่วนกลางที่มอบให้บริหารจัดการตนเอง ซึ่งชุมชนที่มีศักยภาพบางแห่งสามารถพัฒนาตนเองได้เพราะมีปัจจัยเกื้อหนุนอื่นๆ เช่น ด้านกายภาพและด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตามชุมชนท้องถิ่นร้อยละ 80 ของประเทศยังคงอยู่ในสภาวะการพึ่งพาตนเองไม่ได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2544) ต้องรอคอยการงบประมาณในการพัฒนาจากภาครัฐฝ่ายเดียว ลักษณะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมไทยในภาพรวม เพราะประชาชนในท้องถิ่นเคยชินกับการพึ่งพิงและพึ่งพาภาครัฐจนเคยชิน เกิดการละเลยและขาดการตระหนักในหน้าที่ที่ตนพึงมีต่อสังคม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมต้องต่อสู้กับกระแสโลกแบบโลกาภิวัตน์ที่นำพาความทันสมัยทางเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต สังคมท้องถิ่นไทยจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

หมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างจากตัวเมืองของจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีความก้ำกึ่งระหว่างความเป็นชนเมืองกับความเป็นท้องถิ่นชนบท แต่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจนและประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงประเทศที่มีการพัฒนาเชิงโครงสร้างไม่สมดุล คือ เกิดช่องว่างระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองอย่างพอเพียงกับความต้องการแข่งขันเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และฐานะในสังคมที่ไร้ทิศทาง จึงทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ทั้งมีปัญหารายจ่ายเกินกว่ารายรับจึงเกิดหนี้สิน (เทศบาลตำบลแม่ยาว, 2556) มีปัญหาครอบครัว และปัญหาอื่นๆ ทางสังคม โดยประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ต่างตระหนักในปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดีแต่ยังไม่สามารถแสวงหาช่องทางในการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ แม้ว่าต่างมีความต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญ มีความสะดวก และมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต แต่ยังคงขาดปัจจัยด้านงบประมาณสนับสนุนและการจัดระบบเชิงโครงสร้างของชุมชน ทำให้ขาดความมั่นใจในศักยภาพของชุมชนตนเองว่าจะแสวงหาปัจจัยพื้นฐานที่สามารถพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีคุณภาพให้เกิดขึ้นได้แท้จริงหรือไม่ ลักษณะดังกล่าวสะท้อนได้ว่าความเข้มแข็งของชุมชนมีความเปราะบางและขาดจุดยืนร่วมในการพัฒนา

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาประเด็น การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่มีการกำหนดรูปแบบซึ่งเน้นให้มีกระบวนการปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และความต้องการของหมู่บ้านศิริราษฎร์อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการตระหนักและเห็นคุณค่าทุนทางสังคมในด้านต่างๆ ร่วมกันอย่างยั่งยืนต่อไป รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ภายใต้การคงอยู่ของจิตสำนึกสาธารณะซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่นับว่ามีความโดดเด่นของประชาชนในพื้นที่ โดยสามารถนำมาพัฒนาและประยุกต์ให้เป็นทุนสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งต่อไปได้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมาจะขาดปัจจัยสนับสนุนรอบด้านแต่ศักยภาพของชุมชนในด้านความร่วมมือก็อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องเสมอมา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้หมู่บ้านศิริราษฎร์

สามารถกลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งภายใต้การมีจิตอาสาและจิตสาธารณะในการพิทักษ์ผลประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมในพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมและการใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้รูปแบบการศึกษาวិธีวิจัยเชิงคุณภาพ ภายใต้การวิเคราะห์ความเชื่อพื้นฐานจากความจริงทางสังคมที่สร้างขึ้นในความคิดของมนุษย์เป็นอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งมองภาพรวมจากสถานการณ์ ปรากฏการณ์นิยม โดยตั้งประเด็นในการศึกษาลักษณะของสังคมและความเข้มแข็งของประชาชนในชุมชนพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชนจากเอกสาร ข้อมูลบทความวิชาการ งานวิจัย รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ และหนังสือ แล้วสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการศึกษาและอภิปรายในผลการวิจัย (2) ศึกษาบริบทพื้นที่ในเขตหมู่บ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย วางแผนสำรวจข้อมูลพื้นฐานและกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มจากวิธีเฉพาะเจาะจง (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารโดยคำนึงถึงบริบทหรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลและเอกสารต่างๆ โดยใช้กรอบทฤษฎีและมุมมองทางรัฐศาสตร์ เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างฝ่ายต่างๆ

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวนครัวเรือน 173 ครัวเรือน มีประชากรรวม 707 คน แยกเป็นชาย 335 คน หญิง 372 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่เป็นตัวแทนจากครัวเรือน จำนวน 173 คน และผู้นำชุมชน 3 คน รวมทั้งสิ้น 176 คน ได้ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นตัวแทนของครัวเรือนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ประกอบด้วย

1. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน
2. นักพัฒนาในชุมชน กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ ผู้บริหารท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ จำนวน

1 คน

3. ตัวแทนจากกลุ่มอาชีพต่างๆ และตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้าน จำนวน 173 คน

เครื่องมือในการวิจัย การศึกษาวิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริงจากการวิจัย โดยมีเทคนิคในการเก็บข้อมูล ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมเอกสารจากหนังสือ เอกสาร ตำรา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สัมภาษณ์แบบเจาะลึกในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (3) แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลภาคสนามแบบปลายปิดและปลายเปิด (4) แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (5) แบบทดสอบ ทั้งแบบปรนัยและอัตนัย และ (6) สทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลมีแนวทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลศึกษาใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) การสำรวจพื้นที่ รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมคนในชุมชนที่แสดงออกขณะนั้น เพื่อนำสิ่งที่พบไปเป็นพื้นฐานของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงแสดงถึงความสัมพันธ์กันในชุมชน (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา วิชาการ กรณีศึกษา ผลงานการวิจัยของผู้ที่ได้ค้นคว้าไว้แล้ว เพื่อทำความเข้าใจกับภาพโดยรวมของชุมชน ความเป็นชุมชนวัฒนธรรม ศักยภาพของชุมชน องค์กรชุมชนต่างๆ และ (3) การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยอาศัยวิธี 1) การสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตในรูปแบบของการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยมีการสังเกตการณ์อยู่โดยไม่เข้าไป มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ของชุมชน จะมีการสังเกตการณ์ในเรื่องของพฤติกรรมความเป็นอยู่ การดำรงชีพ ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของคนในชุมชน 2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ 3) การใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล (1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัย ที่สำรวจความต้องการและปัญหาในการทำวิจัย ใช้ข้อมูลจากเอกสารแผนพัฒนาชุมชนและการประชาคมหมู่บ้าน ศิริราชวร และวิธีเปรียบเทียบข้อมูลกลุ่มย่อยหรือศึกษาความสัมพันธ์ในหลายตัวแปร นำข้อมูลจากการบันทึกการสนทนากลุ่มและการสังเกตมาสรุปความอภิปรายผล (2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยคณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน

ซึ่งสามารถลงมือเขียนเป็นประโยคหรือข้อความเพื่อสร้างข้อสรุปได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย ข้อมูลที่ไม่ต้องการจะถูกกำจัดออกไปได้ และคณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ โดยนำผลการสัมภาษณ์ที่แบ่งตามประเด็นคำถามและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในแต่ละกลุ่มตัวอย่างจะมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ตลอดจนความคิดเห็นที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจที่คณะผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยอาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากนี้ประวัติส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ผู้วิจัยสอบถามนอกเหนือจากประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ จะนำมาวิเคราะห์ถึงแนวทางการสร้างการพัฒนาในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการศึกษา เป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาหรือการบรรยาย โดยการแจกแจงความถี่และการจัดตำแหน่งเปรียบเทียบจากสัดส่วนและร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำแนกผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.00 ส่วนร้อยละ 43.00 เป็นเพศหญิง และเป็นผู้มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.01 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.03 และนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 92.49 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 63.58 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 57.23 โดยส่วนใหญ่ไม่มีผู้พิการและผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 44.51 มีภูมิลำเนาเกิดในพื้นที่ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย คิดเป็นร้อยละ 65.90 โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้เกิดนอกพื้นที่ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย มีระยะเวลาที่อาศัย/ประกอบกร/ทำงานในพื้นที่ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.93 กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 46.24 มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 52.02 และมีสถานภาพในชุมชนหมู่บ้านศิริราษฎร์ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย เป็น ประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 84.39

ทุนทางสังคม จำแนกผลการศึกษา เป็น 3 ด้าน ดังนี้

(1) ทนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยในบ้านเดี่ยวของตัวเองที่มีรั้วแยกต่างหากจากบ้านข้างเคียง และพบว่าในหมู่บ้านมีประชาชนที่อาศัยอยู่บ้านเช่าไม่มากนัก เพราะเป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ไม่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงราย และส่วนใหญ่มีเครือญาติอาศัยอยู่ในหมู่บ้านศิริราษฎร์ ประมาณ 1-3 ครอบครัว โดยเครือญาติเหล่านี้มีความใกล้ชิดและพร้อมจะช่วยเหลือได้มาก และสามารถฝากดูแลสมาชิกในครอบครัวหรือฝากดูแลบ้านกับเครือญาติในหมู่บ้านได้มากเช่นกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้เพื่อนสนิทในหมู่บ้านฝากสมาชิกในครอบครัวหรือฝากดูบ้านเรือนได้ รวมถึงการประเมินตัวเองที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดตั้งและการรวมตัวเป็นกลุ่มของคนในชุมชนที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือ กลุ่มออมทรัพย์ และเป็นสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุดเช่นกัน โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะไม่ทราบและไม่แน่ใจในจำนวนสมาชิกของกลุ่มขณะเริ่มก่อตั้ง รวมทั้งไม่ทราบและแน่ใจถึงแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกลุ่มในอนาคต

(2) ทนด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในหมู่บ้านศิริราษฎร์มีฐานะปานกลางถึงระดับดี พิจารณาได้จากรายรับของครัวเรือนซึ่งมาจากหัวหน้าครอบครัวและมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือนและมีเงินเก็บอยู่บ้าง มีกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่มีรายได้ไม่เพียงพอและมีหนี้สินเกินตัว โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่มีรายได้เสริมอื่นๆ นอกเหนือจากอาชีพหลัก ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นด้านเศรษฐกิจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง พิจารณาได้จากในชุมชนมีการว่าจ้างแรงงานที่ค่าแรงขั้นต่ำเท่ากับมาตรฐานของประเทศ คือ 300 บาท สอดคล้องกับราคาสินค้าเพื่อทำอาหารที่มีขายในตลาดสดของหมู่บ้านมีราคาไม่แพง เช่น ผัก เนื้อ ไข่ ปลา หมู โดยผลผลิตทางการเกษตรที่ปลูกในชุมชนมีราคาปกติเท่ากับที่อื่นตลอดฤดูกาลเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีการปลูกผักไว้บริโภคเองโดยไม่ต้องซื้อจากตลาด ซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำหน่ายในหมู่บ้านมีครบถ้วนตามต้องการ รวมทั้งในช่วงหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวของประชาชนจะไม่มีอาชีพเสริมหรือมีการว่างงานสูง และชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นว่าเครือญาติสามารถช่วยเหลือทางการเงินให้กับตนเองได้มาก แต่สำหรับเพื่อนสนิทในหมู่บ้านสามารถช่วยเหลือได้เพียงพอประมาณ

(3) ทนด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานะพิเศษ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ วิชาชีพ และความรู้ในด้านต่างๆ

ที่หลากหลายมากที่สุด โดยบางส่วนมีทักษะเป็นช่างฝีมือ ช่างไม้ และช่างหัตถกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าครอบครัวของตนไม่มีความเสี่ยงในอบายมุข แต่ใกล้เคียงกับส่วนที่มีความเสี่ยงทั้งสุรา บุหรี่ และการพนัน ค่อนข้างสูง แต่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวก็ยังมีความสนใจในการเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ด้านการรับรู้และความสนใจในสภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจถึงหน่วยงานและองค์กรภาครัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ คือ สถานีตำรวจ รวมถึงการรับรู้ว่ามีนายกเทศมนตรีอยู่ในหมู่บ้าน สำหรับความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อผู้นำที่เป็นทางการในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ในความรับผิดชอบงานพัฒนาตามหน้าที่ที่มีต่อชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจมาก และเป็นแรงจูงใจทำให้ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมมากเช่นกัน ซึ่งคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันที่โดดเด่นมากที่สุดคือ มีความรักในท้องถิ่นของตนเอง

ส่วนการมีส่วนร่วมที่มีต่อเทศบาลตำบลแม่ยาว พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างมาก โดยกิจกรรมของเทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของชาวบ้านในหมู่บ้านศิริราษฎร์ได้มาก มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ชาวบ้านได้อย่างทั่วถึงมากเช่นกัน นอกจากนี้มีการวางแผนการใช้น้ำสาธารณะร่วมกันทั้งชุมชน รวมทั้งมีการให้ความรู้และร่วมมือในการกำจัดขยะอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างระบุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชุมสร้างข้อตกลงในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยการมีการพูดคุยปัญหาสาธารณะของชุมชนในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกชุมชนมีการปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด โดยตัวอย่างกิจกรรมของชุมชนที่โดดเด่นและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ การจัดทำระเบียบป่าชุมชน และการจัดการขยะในหมู่บ้าน โดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และหากเกิดปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้กิจกรรมต่างๆ ไม่ประสบผลสำเร็จ หากไม่ได้รับการแก้ไขอาจมีหลายสาเหตุและมีความหลากหลาย มีบางส่วนที่อาจมีปัญหาจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในกิจกรรม แต่กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นว่าประชาชนจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมชุมชนในหมู่บ้านศิริราษฎร์เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การศึกษาที่ว่า เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมในพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย และเพื่อค้นหาแนวทางการมีส่วนร่วมและ

การใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของวัยทำงานที่มีประสบการณ์ทางอาชีพและมีความรับผิดชอบต่อครัวเรือนสูง ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการนับถือศาสนาพุทธ และมีสถานภาพสมรส ซึ่งในครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกประมาณ 4-6 คน ส่วนใหญ่ไม่มีผู้พิการหรือผู้สูงอายุรวมอยู่ในครัวเรือนกับมีภูมิลำเนาที่เกิดในพื้นที่ ต. แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย ส่วนผู้ที่เกิดนอกพื้นที่ที่มีระยะเวลาที่อาศัยหรือทำงานในตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายยาวนานกว่า 10 ปีขึ้นไป และคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านศิริราษฎร์ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถวิเคราะห์ตัวแปรบ่งชี้ถึงความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมและการมีทุนทางสังคมในระดับสูงตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อ 2 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมในพื้นที่หมู่บ้านศิริราษฎร์ ต. แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย มีความเข้มแข็งในระดับมาก ซึ่งพื้นฐานของกลุ่มประชาชนมีความมั่นคงสูง พิจารณาได้จากชาวบ้านหรือประชาชนส่วนใหญ่อาศัยในบ้านของตนเองที่มีรั้วแยกต่างหาก และในหมู่บ้านมีบ้านเช่าให้บริการอยู่ไม่มากนักเนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ไม่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงราย อีกทั้งคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน โดยสามารถให้ความช่วยเหลือต่อกัน และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดที่สามารถฝากดูแลสมาชิกในครอบครัวหรือฝากดูแลบ้านเรือนเมื่อตนเองไม่อยู่ได้ เช่นเดียวกันกับเพื่อนสนิทในหมู่บ้านที่สามารถขอความช่วยเหลือได้เช่นกัน แต่อาจมีความไว้วางใจน้อยกว่าเครือญาติซึ่งเป็นธรรมชาติของความสัมพันธ์ทางครอบครัว แต่นับได้ว่ายังมีความไว้วางใจเพราะพึ่งพาต่อกันในชุมชนระดับสูงมาก นอกจากนี้ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้านมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้ความคิดริเริ่มและการแสวงหาการพัฒนาของชาวบ้านเองและมีการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าในการเริ่มต้นของการรวมกลุ่มนั้นชาวบ้านในชุมชนอาจจะไม่สนใจและไม่ให้ความร่วมมือมากนัก แต่ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนที่เหนียวแน่น ได้ทำให้เกิดแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในอนาคต ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ นิธินาถ เจริญโภคธาต (2554) ที่ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการตัดสินใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม การได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง

ในส่วนกองทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงกับการบริหารจัดการของหมู่บ้านศิริราษฎร์นั้น พบได้ว่าในชุมชนบ้านศิริราษฎร์มีความพร้อมและศักยภาพในระดับสูง ทั้งทางสังคมในภาพรวมและกลุ่มคณะผู้นำและผู้บริหารชุมชน พิจารณาได้จากชาวบ้านในชุมชนมีการรับรู้และสนใจในสภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนตนเอง รวมถึงมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อตัวผู้นำและคณะผู้บริหารที่เป็นทางการในชุมชน ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้นำเองก็มีการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในการพัฒนางานตามหน้าที่ที่มีต่อชุมชนอย่างชัดเจน เป็นผลให้ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านในชุมชนสูงมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สาวินี รอดสิน (2554) ที่มีข้อค้นพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนพึ่งตนเองได้ ชาวบ้านมีความรักและหวงแหนชุมชน มีการตระหนักถึงการเป็นเจ้าของปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี ผู้นำและคณะกรรมการทำงานของชุมชนบ้านมีความตระหนักถึงการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน และเช่นเดียวกันกับการศึกษาของ (พระมหา) ประภาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ที่พบว่า อุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นอย่างดี และชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ว่ามีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างมาก

2. แนวทางการมีส่วนร่วมและการใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมและการใช้ทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสรุปผลการศึกษาได้ 3 ประเด็น คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้ ประการที่ 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน (1) พบว่า ประชาชนมีความเข้มแข็งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ซึ่งพบว่าในชุมชนมีความขัดแย้งต่อกันในระดับต่ำ มีความประนีประนอมสูง มีการเกื้อกูลต่อกันระหว่างบ้านใกล้เคียง และนับเป็นจุดแข็งต่อการพัฒนาชุมชนในภาพรวมทุกมิติ และ (2) ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและทักษะของประชาชนในชุมชนและสร้างภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างสรรค์แนวคิดการพัฒนาใหม่ๆ และการต่อยอดผลงานของชุมชนในอนาคต รวมทั้งสามารถทำให้มีการบริหารงาน

ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ (1) ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน สามารถใช้ระบบชุมชนจัดการร่วมกัน ทั้งกระบวนการวางแผนและการจัดการของชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (2) ศักยภาพการรวมกลุ่มในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น มีกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน ที่เกิดการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการออมทรัพย์ภายใต้ความสมดุลของการจัดการระบบเงินออมและระบบเงินช่วยเหลือด้านกู้ยืมที่ชุมชนมีให้แก่สมาชิก รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะและความเป็นเจ้าของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ต่อเนื่องในอนาคตได้ หรือ กลุ่มการจัดการขยะ ที่มีการใช้ความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชน มายกระดับเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับระบบการจัดการขยะที่สามารถทำให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการย่อยสลายขยะ หรือ ระบบสหกรณ์/ธนาคารขยะ หรือ การตลาดชุมชน เป็นต้น รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นตอนการบริหารจัดการที่เน้นการใช้ประโยชน์เฉพาะกลุ่มครัวเรือน มาเป็นการจัดการในนามของกลุ่มชุมชนเพื่อให้มีรายได้จากการรวมกลุ่มที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนมากขึ้น

3. ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการ พบได้ว่า คณะผู้นำชุมชนได้รับความไว้วางใจในระดับสูง และประชาชนมีความเชื่อมั่นทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตามผู้นำ แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการบริหาร คณะผู้นำควรนำการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้อย่างครบวงจรเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้นที่ นอกจากนี้คณะผู้นำชุมชนควรสร้างความเข้าใจร่วมกับประชาชนภายใต้การสื่อสารที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกประเด็น เพื่อป้องกันความขัดแย้งและความสับสน ตลอดจนความไม่เข้าใจต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่ผลเสียต่อการบริหารในชุมชนระยะยาวได้ รวมทั้งในส่วนของเทศบาลตำบลแม่ยาว ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลต่อชุมชนอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจสูงในภาพรวม แต่มีบางประเด็นที่ควรเพิ่มเติมคือ จำนวนกิจกรรมในชุมชนที่สนับสนุนโดยเทศบาล มีสัดส่วนระดับน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรมตามแผนงานของเทศบาล ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสสำหรับชุมชนให้ได้รับการสนับสนุนในกิจกรรมที่เป็นความต้องการของสมาชิกในชุมชนอย่างแท้จริงให้มากขึ้น

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า ศักยภาพของการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลสรุปได้ตามแผนภาพแสดงสัดส่วนความเข้มแข็งในศักยภาพของการมีส่วนร่วมและทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านศิริราษฎร์ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ : จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม และทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่ามีผลการวิจัยที่สะท้อนมุมมองของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมชุมชนท้องถิ่น โดยเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐและสถาบันทางการศึกษาที่มีนโยบายในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของชุมชน ที่นำไปเป็นแนวทางในการศึกษาถึงกิจกรรมในชุมชนที่เป็นรูปแบบ เมืองค้ประกอบ วิธีการ ขั้นตอนและปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมร่วมของชุมชนได้นั้น นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป : ควรทำการศึกษาวิจัยการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนให้เกิดการถอดบทเรียนไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาความแตกต่างในบริบทและวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติได้อย่างแท้จริงในสังคมท้องถิ่นได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). "การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน" วิทยาลัยศันมหาโตไทย พ.ศ.2545-2544. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.moi.go.th/serve.htm..>
- ประกาศิต (พระมหา) สิริเมโธ (ฐิตุปสิทธิกร). (2556). ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ปริญญาโท, พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, นครปฐม : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิธินาถ เจริญโคตรราช. (2554). ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนริมคลองเพื่ออนุรักษ์ ความหลากหลายของชนิดนกและพันธุ์ไม้ริมคลอง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาวิณี รอดสิน. (2554). ศึกษาเรื่อง ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย, นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.